

Konferencia kiadvány

**Nyugat-Magyarországi Egyetem
Erdőmérnöki Kar**

**Erdészeti, Környezettudományi, Természetvédelmi és
Vadgazdálkodási Tudományos Konferencia (EKTV-TK)**

2007. december 11.

Sopron

Szerkesztette:
Dr. Lakatos Ferenc és Varga Dénes

A LÚDALAKÚAK (*ANSERIFORMES*) KÖLTŐÁLLOMÁNY-BECSLÉSÉNEK PROBLEMATIKÁJA

KOVÁCS Gyula és BARABÁS Lilla

Nyugat-magyarországi Egyetem, Vadgazdálkodási Intézet, Sopron
gykov@yahoo.com, barabas@emk.nyme.hu

A költőállományok nagysága, összetétele, közösségi viszonyai jól jelzik az adott terület adottságait, fészkelésre való alkalmasságát. Indirekt módon információt szolgáltatnak a táplálékforrás mennyiségéről, minőségéről; az élőhely zavartságáról és a predációs nyomásról. Éppen ezért a vízimadár fészkelőállományok monitorozásával lényeges adatokhoz jutunk a vizes területek állapotváltozását illetően.

Ugyanakkor a költőállományok felmérése korántsem könnyű feladat; az optimális módszer kiválasztásakor figyelembe kell venni a felmérés közvetlen célját, faji, élőhelyi sajátosságokat, időjárási viszonyokat és természetesen a rendelkezésre álló anyagi, időbeni és emberi erőforrásokat.

Módszerek

A madárszámlálás módszertanának könyvtári irodalma gyűlt össze az évtizedek során. Az előbb említett körülmények miatt azonban nincs általánosan alkalmazható jó módszer, a felmérés módjának, idejének meghatározása adott területen mindig körültekintő mérlegelést igényel. A szerzők egy hazai viszonylatban megvalósítandó országos vízimadár költőállomány-becslés szempontjából tekintik át a felmérés során alkalmazható technikákat, mérlegelve ezek előnyeit és hátrányait.

Eredmények

A szerzők áttekintést nyújtanak a legfontosabb fészkelő-állomány felmérési módszerekről, így 1.) a költőpárok, 2.) a fészkek és 3.) a fiókák mennyiségi meghatározásának lehetőségeiről a lúdalakúak földi számlálása esetén. Végső soron pedig ajánlást kívántunk adni egy hazai viszonylatban megvalósítható országos szintű vízimadár fészkelőállomány-felméréshez.

A párszámlálás során alkalmazható ajánlásunk lényegében megegyezik a Wetlands International jelenlegi ajánlásával, amelyet még az Első Nyugati Vízivad és Vízimadár Szimpóziumon fektettek le (BOYD 1983). Az úszó- és bukórécék esetén Alex DZUBIN (1969) becslési módszerét javasoljuk alkalmazni. Véleményünk szerint a számlálásokat a fészkelési időszak során (márc. – május között) minimálisan 2-4 alkalommal szükséges elvégezni, de ha a lehetőségek csak egyetlen párszámolást tesznek lehetővé, akkor az egy átlagos évben április második felére-végére esik.

A fészkek hatékony keresése és számlálása - bár elviekben a költőpopuláció nagyságának legmegbízhatóbb mérőszáma, - a legtöbb jelentős hazai vizes élőhelyen gyakorlatban csak igen nehezen vagy egyáltalán nem kivitelezhető, így ezt a módszert inkább csak lokálisan, kisebb kiterjedésű, jól bejárható tavak esetén javasoljuk.

A párszámláláshoz kapcsolódóan mindig szükséges a kikelt fiókák megfigyelése, számlálása is. A családok elkülönítéséhez jó szolgálatot tesz a GOLLOP és MARSHALL (1954) által publikált egyszerű korhatározó módszer.

Összefoglalás

Magyarországon mindeddig hiányzik egy átfogó, konzisztens költőállomány-felmérés, holott ennek szükségességét számos kutató hangsúlyozta. A NymE Vadgazdálkodási Intézetének

Vízimadár Kutatócsoportja 1996 óta koordinálja a vonuló vízimadár felméréseket hazánkban. (FARAGÓ 1998). Eme program kiterjesztése a fészkelőállományok monitorozására azonban nyilvánvalóan nem csak időbeli kiterjesztést jelentene, hanem alapvető módszertani változtatásokat is szükségessé tenné. Az ehhez kapcsolódó főbb nehézségekre világítanak rá a szerzők; és szolgálnak gyakorlati javaslatokkal felhasználva a nemzetközi ajánlásokat és saját terepi tapasztalataikat.

Köszönetnyilvánítás

Köszönjük doktori témavezetőnk, Prof. Dr. Faragó Sándor nélkülözhetetlen szakmai segítségét, útmutatásait.

Felhasznált irodalom

- BOYD, H. (szerk.) (1983): Proceedings of the First Western Hemisphere Waterfowl and Waterbird Symposium, Edmonton, May 1982; International Waterfowl Research Bureau and Canadian Wildlife Service
- DZUBIN, A. (1969): Assessing breeding populations of ducks by ground counts. Saskatoon Wetlands Seminar. Canadian Wildlife Service Report Series 6. 178-237pp. Northern Prairie Wildlife Research Center Home Page. <http://www.npwrc.usgs.gov/resource/tools/duckcoun/duckcoun.htm> (1998. jan. 7.)
- GOLLOP, J.B. és MARSHALL, W.H. (1954). A guide for aging duck broods in the field. Mississippi Flyway Council Technical Section. Northern Prairie Wildlife Research Center Online. <http://www.npwrc.usgs.gov/resource/birds/ageduck/index.htm> (1997. nov. 14).
- FARAGÓ S. (1998): A Magyar Vízivad Információs Rendszer. Magyar Vízivad Közlemények 4: 3-16